

ישראל קרובים להשי"ת יותר מהמלאכים

ואומרו בני ובין בני ישראל - פירוש אין זר אתנו בעולם הלז, ואולי שגם המלאכים לא ישבו במסובתינו בעולם זה, כי הוא למעלה מעולם המלאכים, ועל דרך אומרו כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, ואמרו רבותינו ז"ל שהמלאכים ישאלו לישראל הקרובים לאל מה פעל אל.

עוד ירצה ביני ובין בני ישראל יהיה סוד הדברים האמורים ולא ידעם אדם בעולם, והוא מאמרם ז"ל שאמרו נשמה יתירה לא אודעיהו, כי אין חפץ לה' שידעו האומות סתרי אל חי, והוא אומרו חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ואמרו רבותינו ז"ל וכו'. ואמרו אות היא לעולם - פירוש כיון שכל זה יהיה סוד לישראל, ולא יגלו הדבר

אם כן הבא לישאל על מצות היום מה היום מיומים מה אות נעשה בו לעשות בו כל השינויים, מה תהיה תשובתנו אליו, לזה אמר אות היא לעולם, פירוש שיהיה נגלה לבאי עולם כי ששת ימים וגו' וכיום השביעי שבת וגו', טעם זה יהיה נגלה לזולתינו, ועם בני ישראל טעמים כמום עמם חתום באוצרות החיים.

מיום רביעי צריך לחשוב על שבת

בחריש ובקציר תשובות, הכלל הוא שצריך אדם להכין עצמו לעבודת הבורא יתברך שמו, כל חד לפום שיעורא דיליה, והיינו להכין את עצמו בכל בוקר, ולעשות הכנה במעשה המצוות, או בלימוד תורה, כדי שיוכל אחר כך לילך להתפלל לפני קונו יתברך שמו, ועל דרך זה בימות השבוע, היינו ביום ד' ה' ו' צריך להכין עצמו לשבת, כי מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, והוא מה שאמר הריב"ש טוב זצ"ל בפירוש הכתוב בחריש ובקציר תשובות, כי חרש הוא ר"ת חמישי רביעי ששי, ר"ל כמו שהחרישה הא הכנה לזריעה וקצירה, כך אלו השלשה ימים שייכים לשבת הבא, להכין עצמו בכל מיני הכנות מה שיוכל לעבוד את בוראו ביום השביעי, שהוא הזריעה, ואחר כך בג' ימים שאחר השבת היינו א' ב' ג' יהיה הקצירה, שיקבל כל ההשפעות שירדו לו בתפלת שבת, וכך הם כל ימי השבוע שלשה ימים לפני השבת, ושלשה ימים לאחר השבת ושבת באמצע וכו'.

כספו של אדם או שורפו או מחממו לעבודתו ית"ש

זה יתנו איתא בגמרא כמין מטבע של אש הראה לו הקדוש ברוך הוא למשה מתחת כסא הכבוד ואמר לו כזה יתנו... לזה אמר השם המזכיר כזה יתנו דיינו שיתנהגו עם כספיהם כזה שהוא אש מתחת כסא הכבוד דאש שורף ואש מחמם דיינו אם ח"ו מתנהג בכספו שלא כהוגן או שורפתו ואם מתנהג כשורה בצדקה בלב שלם וגמילות חסדים אזי המצוה הזאת מונעת עד כסא הכבוד ומחמתו מגיע לעונג רב כזה וכבא אמן.

נועם אלימלך

שלא יתגאה וגם לא יתייאש

העשיר לא ירבה דאיתא בגמרא איזהו עשיר השמח בחלקו י"ל הפירוש ע"ד שאמרו חז"ל זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן לא זכה כו' ואמרו רבותינו ז"ל איזהו עשיר כו' רוצה לומר שיהא בטוח בעושרו שחברו לא יטול חלקו בגן עדן רק הוא עצמו ישמח בחלקו הטוב ואמר הכתוב העשיר פירוש גם אם במדרגת עשיר שתשמח בחלקך בגן עדן אף על פי כן לא ירבה רוצה לומר לא יחזיק עצמו במדרגה יתירה וגדולה רק שאינו אלא מחצה כנ"ל והדל לא ימעיט פירוש הדל במצוות אף על פי כן לא יתייאש עצמו חלילה לילך שובב בדרך לבו אלא אף על פי כן ישוב לה' לתת תרומות ה'.

נועם אלימלך

ע"י שמירת שבת זוכין לעוה"ב

ותדע כי מן הנמנע החלטי שישגי אדם עלות לעולם עליון זולת באמצעות השגת ענף ממנו בהיותו בעולם הזה, ולזה אם לא ישיגו ישראל בחינת נשמה זו, אין בהם יכולת לעמוד בגדר עליון, והוא אומרו לעשות את השבת, פירוש שבאמצעותו תעשו לכם את השבת שתוכלו השג עמוד שם ולהתענג נפשם בגנוי עליון, ואומר לדורותם כי שם יתקבצו כל דורות בני ישראל שהיא בחינת עולם הבא.

אור החיים

ע"י קיום מצוות זוכין לנשיאות הראש

כי תשא את ראש וגו' צריך לדעת טעם אומרו תשא, ולא אמר תפקוד, כאומרו במטה לוי ב' אומרו את ראש, ולא הספיק לומר כי תשא את בני ישראל, שאין לומר שלא יצו ה' למנות אלא לראשים, כי הענין יכחיש זה ג' צריך לדעת כוונת אומרו לפקודיהם ויתבאר הכתוב על פי דבריהם ז"ל כי החוטא גורם בחטאו כפיפת ראשו, כי בחינת הרע מהותה היא אל ארץ תביט כי שפלה היא, ובחינת הקדושה היא נשיאות ראש והרמת המהות והאיכות, ותמצא שאמר הכתוב ויקם שדה עפרון ודרשו ז"ל קימה היתה לו והנה להיות שמצוה זו באה אחר מעשה העגל, וכמו שדייק הכתוב באומרו ונתת אותנו על עבודת אוהל מועד, ואמרו זכרונם לברכה מכאן שנצטוו למנותם אחר מעשה העגל, והוא מה שאמר כי תשא

לשון נשיאות ראש, על דרך אומרו ישא פרעה את ראשו, שהוא לשון מעלה שתשא ראש בני ישראל שראשם נמוך לצד חסרונם במעשה העגל, והוא אומרו לפקודיהם, על דרך אומרו ולא נפקד ממנו איש, ואמרו זכרונם לברכה שלא נמצא בהם אדם שחטא.

אור החיים

התורה מכפרת על העוונות יותר מקרבנות

ואמרו זה יתנו כאן פירוש הכתוב מה היא כופר נפש שצוה לתת, ואמר זה יתנו, וכיון אל ספר התורה דכתיב לא ימוש ספר התורה הזה מפניך, גם אמרו ז"ל כי הקב"ה לפניו כל היום מונח ספר תורה כמשפטו אשר צוה למלך ישראל והיתה עמו וגו', והוא מה שהראהו באצבע זה יתנו וסתמו כפירושו, שעל המונח לפניו תמיד צוה ה', ובאמצעות מה שילמדו בתורה היא מוגינה ומכפרת עון ומרבה זכויות, כאומרם ותלמוד תורה כנגד הכל, ואפילו היו ביד האדם עבירות רבות וזאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כאילו הקריב כל הקרבנות המכפרים, והוא אומרו כל העובר על הפקודים שהם המצוות זה יהיה לו לתיקון כל דבר.

אור החיים

כפי חשקו להקב"ה כן ה' אוהבו

ודבר ה' וגו' פנים אל פנים. הכוונה בזה הוא כפי שיעור ההכנה שהיה עושה משה להקבלת פני שכינה לאותו שיעור תהיה ההשגה מפנים העליונים כי כפי אשר יכין אדם עצמו להשפעת הקדושה ישיג, ואמרו כאשר ידבר איש אל רעהו, יתבאר לדרכנו על דרך אומרו כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם פירוש כי הלבבות ישכילו בנעלם אם לאהוב אם לשנוא כי כפי אשר יכין האדם לבו לאהוב חברו כמו כן יתבונן לב חברו לאהוב אותו, והוא אומרו כאשר ידבר איש אל רעהו שלא יאהבהו אם לא יכין לבו להיות גם הוא רעהו כמו כן דבר ה' פנים אל פנים, ומעתה יבחין אדם מה הוא עם קונו אם לבבו יתאוה ויחשוק בה' ובעבודתו הנה זה סימן כי ה' אהבו.

אור החיים

עיקר העבדות הוא ההתלהבות

זה יתנו כל העובר על הפקודים. והל"ל כזה יתנו, כי הקב"ה הראה למשה רבינו ע"ה מטבע של אש. רק שהפסוק מרמז לנו שעיקר העבדות הוא בהתלהבות, ושייד שפיר זה יתנו, כמין מטבע של אש דווקא. כל העובר על הפקודים - ובפרט מי שעבר נגד רצונו ית"ש צריך עוד יותר ויותר לעורר עצמו בהתלהבות גדול לעבודתו ית"ש.

אור החיים

מי שיש לו השתוקקות להשי"ת א"א שיכנס לגהינם

הנה כ"ק אבי אדמו"ר זצוקלה"ה הכ"מ זי"ע אמר שאם תהי' לאדם השתוקקות לעבודת השי"ת או א"א שיהי' בגיהנם, ואם יהי' שמה, ערב הוא בדבר שהתשוקה ההיא תוציא אותו החוצה משם כחץ, עכלה"ק. ואחר שראה מרע"ה התשובה שעשו בני" וקיבלו ע"ע מיתה, טען ואמר אשר ראויים הם ישראל להשראת שכינה בלי אמצעי כאשר היתה להם ההשתוקקות העליונה בלי אמצעי, והבן היטב. ומזאמר זה יוכל האדם להבין עד היכן מגיעה השתוקקות ותשוקה, וככה יעשה אדם חשבונו חשבון הנפש, שישקול בדעתו עד כמה גברה תשוקה של מצוה, ועי"ז יסתלק מן העבירה, וזכור זאת.

שם משמואל [תר"ע]

אין עונש גדול יותר מהעבירה עצמה

אנא חטא העם הזה חטאה גדולה גוי. ולכאורה יפלא. וכי משה רבינו ע"ה רעיא מהימנא יקטרג על ישראל ח"ו. והלא כמה פעמים מסר נפשו עבורם. וביותר תמוה והלא בא לבקש ולחנן פני הש"י שימחול להם. ואדרבה היה צריך אז להקטין חטאם בכל האפשרי כדי שיתמלא שאלתו למחול לזרע ישראל. ולא עוד אלא שהגדיל החטא ביותר באמרו חטאה גדולה.

אכן כאשר ישכיל ויתבונן האדם בלבו ידע ויבין באמת שאין לך עונש לעובר עבירה יותר גדול מן העבירה עצמה, היינו כשיתיישב בדעתו היטב מה עשה בעברו על רצון הבורא ב"ה וב"ש. והיוצא לו מזה שנפרד ונתרחק משורש החיים ונפל לתוך הקליפות וההיצונים ר"ל. ואז ודאי יתלבש בכבושה גדולה והכנעה רבה ויתמלא רתת וזיע והלחלה. ואז יתחרט בכל לבבו באמת על העבר. ויקבל על עצמו מאז והלאה שלא ישוב עוד לכסלה. רק יריגיל את עצמו לעשות כל מעשיו ועניניו במתון רב

וישוב הדעת אם באולי יש בזה איזה נדנדוד היפך רצון הבורא יתברך. שלא לעשותו. ונמצא כשהישוב בלבו כל הג"ל או בודאי יש לו צער גדול מזה אין לשער על שהמרה רצון הש"י. וזהו באמת העונש היותר גדול כאמרו ז"ל ושכר עבירה עבירה, ואז אף אם יעשו לו באותו עת כל העונשים שבעולם יקטן בעיניו מגודל כאב לבו. וזהו שפייס משה רבינו ע"ה את הש"י באמרו אנא כו' חטאה גדולה. ובעת שמו ללבם גודל הפגם שעשו וההפסד רב מריחוקם משורשים

הרמה בקודש. ומלאים בושה וחרטה בכל לבבם לכל ישובו עוד לעשות כזאת מה שהוא נגד רצונו יתברך רק לקיים ככל הכתוב לחיים בתורה הקדושה בלי שום שינוי וזרעון ח"ו. ונמצא שכבר יש להם העונש היותר גדול בזה שנתמלאו בושה וכלימה באמת ודי להם בזה. ולכן הם ראוים למחילה וסליחה וכפרה. וכן יהי רצון אמן.

אוהב ישראל

שבת מתגלה אור הגנוז

אך את שבתותי תשמורו. איתא בגמ' מתנה טובה יש לי בבית גנוז ושבת שמה וכו'. יבואר עפ"י הגמ' יכול יהיה בנין בית המקדש דוחה שבת ת"ל אך כו' לכאורה תמוה איך יעלה על הדעת שיהיה בנין בית המקדש דוחה שבת לפי הידוע שהמשכן נגמר פעולתו בחדש כסליו והקימו אותו בר"ח ניסן ומה היה להם למהר לבנותו בשבת. אכן יבואר עפ"י מ"ש כי עיקר בית המקדש שיהיה השראת השכינה בתוכנו כמ"ש ושכנתי בתוכם לזה היה ס"ד שיהיה דוחה שבת ת"ל אך לשון מיעוט. פ"י שגם עתה בזמן הגלות השכינה שורה בתוכנו כמו בזמן הבית בימי החול. אך לגודל ההשראה שהיה ביום השבת אנו מחכים לגאולה שלימה ב"ב. וז"ש מתנה טובה יש לי בבית גנוז שנגנו הבית המקדש אעפ"כ יש לנו מתנה טובה ושבת שמה שיש בו ג"כ השראת הקדושה. וז"ש ולכל בני"י היה אור במושבותם אותיות שבת כי האור שנגנו בששת ימי בראשית נתגלה ביום השבת לנו. וז"ש וברצונך הניח לנו וכו' שלא תהא צרה ויגון ביום מנוחתנו והראנו ה' אלהינו בנחמת ציון עירך. פ"י כי ביום השבת אין להתאבל על חורבן הבית ואיך אנו מצפים לראות בנחמה הלא נאמר שישו אתה מושו כו' כל המתאבל כו' וזכה ורואה בנחמה. אולם מזה האמונה שאנו מאמינים שביום השבת היא השראת השכינה בתוכנו בזכות זה נזכה והראנו בנחמות ציון במהרה בימינו אמן.

תפארת שלמה

המתפלל בעד חבירו אף שאינו הגון יקובל תפלתו

והנותי את אשר אחון וגו'. ואמרו חז"ל והנותי את אשר אחון אף על פי שאינו הגון ורחמתי את אשר ארחם אף על פי שאינו הגון. הנראה לרמז בזה כח התפלה אשר האדם מתפלל על חבירו אף על פי שזה האיש המתפלל אינו הגון. ורחמתי את אשר ארחם אף על פי שאינו הגון קאי על האיש אשר מתפלל עליו אעפ"כ יקובל תפלתו למעלה לרצון לפני בעל הרחמים.

תפארת שלמה

ישראל הם חשובים יותר מהמשכן והשבת

אך את שבתותי תשמורו כי אות היא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם, י"ל כי ידוע שקדושת משכן היא קדושה נפלאה והי' צריך בעשייתם חכמה ותבונה ודעת כמו בשמים וארץ כמשחז"ל ועוד שהוא יותר חשוב כמשחז"ל דאלו התם ביד א' כדכתי' אף ידי יסדה ארץ, ואלו מקדש ה' כננו ידיך בשתי ידים כביכול, ואפ"ה שבת עדיף מיני, שהרי לכך סמכו ענין לו לומר שאין מלאכת המשכן דוחה שבת נמצא שבת עדיף מבריאת שמים וארץ ומקדש ה', והנה כתיב אך את שבתותי למעט פ"נ שדוחה שבת א"כ נפש א' מישראל עדיף מן הכל, והטעם כי ישראל דבקים בה' ממש ועתידיים שיקראו בשמו ית' ושיאמרו לפניהם קדוש ע"כ אינה עדיפא מן הכל וזה הרמז שמע ישראל ה', כי שמע"ר ר"ת שבת מקדש עולם ולמעלה מהם ישראל ואין עליהם כ"א ה' ית', והיינו שמע ישראל ה', ולזה אמר אחר שאמר לעיל ראה קראתי בשם בצלאל ואמלא אותו רוח אלקי' בחכמה בתבונה ובדעת להורות שצריך לזה חכמה ותבונה ודעת כמו בשמים וארץ ויותר מהם, אמר עתה ואתה תדבר אל בני' להורות להם עוצם חשיבותם, והוא אך שבתותי תשמורו דרמז דשבת חשוב עוד יותר ממשכן, והם חשובי' משבת וזה בעצמו הוא אות אמת ביני וביניכם לדעת כי אני ה' מקדשכם שישראל הם ממש כביכול עם התורה ועם הקב"ה חד עם אחד בארץ.

התם סופר

לאחר המעשה רואים ומבינים למפרע דרכי ה'

וראית את אחרי ופני לא יראו, י"ל על פי רמז הנה אנו רואין כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ מתחת אשר אנו מתמיהים למה עשה הש"י ככה אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל כאשר לכל כל הסיבות תכלית כוונתם כי כולם הי' הכנות כדי שתיעשה דבר גדול כזה וכאשר היתה בנס פורים הריגת ושתי ולקחת אסתר וכל הסיבות שהסביבו לדבר הזה והכל הי' הכנה להצלת ישראל אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים רק מאמינים כי בלי ספק לא דבר רק הוא רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו כי מקבלין שכר על האמונה וזה וראית את אחרי לאחר שנעשה תכלית הדבר תראה ותבין למפרע מה שהי' ומה שנעשה אבל לפני לא יראו קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו וזה ופני לא יראו.

תורת משה

קדושת ישראל גדולה מקדושת שבת

ואמרו לדעת - כאן נתחכם ה' להודיע שקדושת נפש ישראל גדולה מקדושת שבת, שזה נדחה מפני זה ודבר פשוט הוא שהקטן הוא הנדחה מפני הגדול, והוא אמרו לדעת פירוש בזה אתה יודע כי אני ה' מקדשכם, יתגדל ויתקדש שמו יתברך, אור החיים

טוב להודות לה'

מאמרים מתוך ספר אודה ה' בכל לבב

עיקר התהלות הוא בשבת קודש

טוב להודות לה'. יום השבת הוא טוב לה' משאר ימי השבוע, כי האדם פנוי בו מעסקי העולם ונשמטו זכה מטרדות הגוף ומתעסקת בחכמה ובעבודת האלהים. וטוב לזמר לשמך עליון, כי הנשמה העליונה תמצא מקום לשבח לך אתה שאתה עליון.

ונראה בעיני דהיינו טעמא שהוסיפו אילו שבחות בשבת דאשכחן שלא בחר הקב"ה ביום השבת בשבחות של מלאכי השרת כ"א בשבחות ישראל דאמי' במדרש שש כנפים שש כנפים לאחד מלאכי השרת משוררים כל ימות השבוע משורר בכנף את זימו דהיינו ששה כנפים לששה ימים ביום השבת אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אין לנו כנף שגשורר לפניך תן לנו כנף שביעי ונשורר לפניך היום א"ל הקב"ה יש לי כנף אחד בארץ שמשורר לפני היום שנאמי' מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק. ונ"ב דהיינו דכתיב את ה' האמרת היום כלומר ביום המיוחד דהיינו שבת וה' האמירך היום שחפץ בך יותר ממלאכי השרת.

ואתה קדוש יושב תהלות ישראל סופי תיבות השב"ת, לפי שעיקר התהלות בשבת. שהרי למלאכים יש ו' כנפים כנגד ו' ימים, כנף ליום. נשאר כנף אחד לשבת. וזהו מכנף הארץ זמירות שמענו.

סידור הרוקח עמ' תכ"ט

בשעת קריאת המגילה נפתח עולם חדש

ראה בעיניך קדושת מועדים אלו, בכל מועד ומועד יש בהן קדושות וסודות נפלאים, וצריך אתה לדעת כי יש עולם חדש למעלה שהוא קדוש ונורא מאוד ואין אותו העולם מתגלה לחוץ מחמת רוב קדושתו כי אם פעם אחד בשנ' ומתחיל להתגלות בהתהל' קריאת מגילה, וזוהו העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק וצריכין אנו לעורר רחמים שיתגלה העולם הנ"ל לחוץ וישפיע ויאיר על רישיה דעמיה המתאספים לשמוע מקרא מגילה בלב טהור בלב של כוונה, וזהו כוונת הברכות "ברוך אתה ה' אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגילה" פירוש שצונו השם ית' ברוך הוא לעורר כוונ' להוציא אותה הארה גדול' לחוץ, וזהו על מקרא מגילה (כמו

למקרא העדה ולמסע את המחנות). ועל זה יענה הקהל אמן בכוונה גדולה, ומאוד מאוד צריכין לעורר בקריאת המגילה בשעה שמברך בצבור על מקרא מגילה כשאומר על מקרא שילבש חרד' ואימה על המברך וגם על הצבור בשמעם הברכה כשאומר הש"ץ על מקרא מגילה יפול עליהם חרדה ואימה והכנעה גדולה כי הוא עולם איום גדול ונורא, ומאור העולם ההוא יבא שפע וניצוץ קדושה וטהרה להאיר על ישראל, ויכוין כל אחד מישראל שהוא כלי מוכן לקבל הקדושה והטהרה מזה העולם ובאותו אור של רחמים יזכה לחיים וחסד ושלא יבאו ישראל לשום מכשול, וימחר הקב"ה רחמים עלינו להוציאנו מאפילה לאורה ולכן מרבין אנו בנרות בפורים שיהיה אור בתי כנסיות מלא בנרות והכל הוא רמו על אותו אור גדול מש"ע נהורין, ועל זה כתיב "ליהודים היתה אורה" וגו'. ובוודאי כל הירא וחרד לדבר ה' ישמח ויגיל בגילה וברעדה כששומע קול הברכה על מקרא מגילה כשיוצא מפי החזן, על כן חויב גדול עלינו לטהר את עצמנו במקוה קודם שילך לבית הכנסת כדי שיהיה טהור לקבל אור טהור והשפע הטהור.

קב הישר - פרק צט

בקריאת המגילה מזדכך כל העולמות ומקבל עול תורה ומצוות

לכן יתלהב האדם בקריאת המגילה, ובשמעו יכוין את עצמו לקבל עליו מאותו יום עול תורה ומצוות, ויתחדש כנשר נעוריו, וישמח בעול קבלת תורה. ויכוין בקריאת המגילה שיזדככו כל העולמות, ואפילו העולם הזה הוא עולם הטבע יזדככו על ידי קריאת המגילה, וישמח מאוד שיזדככו כל העולמות ויקוים מקרא שכתוב (תהלים קד, לא) 'ישמח ה' במעשיו'. ויכוין שבכל דיבור שיוצא מקריאת מגילה נברא הארה, וכל דיבור שיוצא נברא מלאך אחד, מזה מאד יתלהב האדם כשיעלה במחשבתו שמכל דיבור ודיבור שמח הבורא בו, ונברא מלאך, מזה מאוד יתלהב האדם, כי כן הוא בדברי קדושה. והשם יתברך שמח בקריאת מגילה של בני ישראל, ונודככו כל העולמות וכל הנשמות, ובכל דיבור ודיבור עושין נחת רוח לבורא ויוצר ועושה הכל, ומקוים משום הכי 'ישמח ה' במעשיו', 'בן חכם ישמח אב' זה הקדוש ברוך הוא (שוח"ט משלי שם). והאל יתן לבבנו לעבדו בלב שלם ולשמור מצוותיו, וישמח ויעלו האל בנו כמו שאמר הכתוב 'ישמח ה' במעשיו', ויקוים בנו שוש אשיש בה', וישמח האל אותנו בשמחתו כמו שנאמר 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', אמן סלה.

קדושת לוי - קדושה ראשונה

מעלת התפילה ביום הפורים

קבלתי מגדול א' ז"ל דסגולה בפורים להשכים בנוקר ולהרבות בתפלה ובבקשה לפני השי"ת על כל דבר בני חיי ומוזני והן על שאר דברים ועל כל קרוביו כי באותו יום עת רצון מאוד וכל העולמות המה בשמחה וברצון וע"ז אמרו ז"ל כל הפושט יד נותנין לו וכן הוא מקובל מפי גדולי הצדיקים תלמידי הבעש"ט ז"ע.

סגולות ישראל

עיקר הנס דפורים הוא דבשעת סעודת אחשוורש ריחם השי"ת על כלל ישראל להראות חביבות ישראל

ויהי בימי אחשוורש, נ"ל דעיקר הנס זה הוא מה שמספר המשתה שעל ידי זה נהרגה ושתי והוא התחלת המגלה כי מה ששמע ה' תפלתם וצעקתם הוא אינו נס כל כך אפילו תשובת ניוה קיבל ולמה לא יקבל צעקת ישראל וגם הנס שנעשה שנהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם לא הי' כ"כ חוץ לטבע כי המלך אובה את המלכה וגם היה הפכפך איש זר אך ההכנה לנס הזאת היתה הריגת ושתי וזה היה ממש חוץ לדרך הטבע קפ"ו יום עשה משתה כרצון איש ואיש ולא נשתגע וביום האחרון נשתגע בשגעון וגם ושתי המלכה הי' משוגעת שהפריזה בדברים עזו, וגם משפטו הי' מעוקל להעביר המלכה ממלוכה על זה והכל היה

חוץ לטבע רק בהשגחה עליונה להיות הכנה לנס האחרון, ואז לא הי' ישראל טובים שהרי נהנו מסעודה של אותו רשע ולא היו ראויים לנס אלא להתחייב כליה ר"ל ובאותה שעה שמרדו בה' ריחם והכין הנס הגדול הזה להורות נתן בנים משחיתי' אפי' בשעה שמשחיתים בנים חביבים הם לה'.
התם סופר

בפורים כל הפושט יד נותנין לו

איתא בגמ' חייב אדם לבסומי בפוריא וכו'. היה מספר מעשה, פ"א נסע יהודי א' לחטא ולקח עמו צרור כספו וכשהי' בדרך שמע קול בכיות מאנשים ונשים, שאז הי' כל אדון בחצרו כמו נגיד שבידו להמית, והי' רבים מישראל חייבים לו שכן דירה ומס, ונתנם לבית הסוהר בעינויים קשים כמות, האישי הנ"ל בשמעו הבכיות נכמרו רחמיו וחקר כמה הם חייבים, לקח כל הסך אשר הקצה לעבירה ופדה כל השבויים ולא עשה העבירה. והי' מזה רעש בשמים ויצא הפסק שכל מה שייגזור זה יקום, חיששו פן ירצה להחיות מתים ושאר דברים שאי אפשר עתה, גזרו עליו לשתות י"ש, ולכך הי' רוב הזמנים שיכור, ופ"א הי' העולם בצער גדול, שלח הבעש"ט ז"ל מתלמידיו להנ"ל שהוא יבקש רחמים ויפעול כשבאו אליו שהו כמה זמנים שלא יכלו לדבר אתו מתוך שכרותו עד שטרחו והשיגו אותו טרם ששתה, ופעל רחמים ונעשה רצונו. כן בפורים יש כ"כ עת רצון שכל איש ישראל יכול לפעול אין שיעור, אך פן ידרוש שלא כהוגן כיבדו הז"ל בכוס כהנ"ל, אין שום הו"א שנפסיד ח"ו ע"י תקנת הז"ל, מסתם עולה יותר נחת רוח מי שמבטל הפצו לציית פקודת הז"ל מאשר יכוון לבקש עבור לעצמו טובות אף שיפעול.

עצומו של יום מכפר

איתא בתיקוני זוהר הק' שפורים כיום הכיפורים, אפשר מרמז גם לזה, שכמו יוה"כ התענית והתשובה ביום זה, לא אם רוצה אותם האדם לעשותם עושה, רק בין אם רוצה בין לא מקיימם מפני גזירת הקב"ה, כן גם שמחת פורים, לא רק אם האדם מעצמו בשמחה או עכ"פ במצב שיכול לשמח א"ע צריך הוא לשמח, רק גם אם הוא בשפלות ובשבירת הלב, המוזה וכל רוחו נרמס, חוק הוא שצריך עכ"פ איזה ניצוץ של שמחה להכניס אל לבו.

וכן גם ממעלה למוטה, כמו שיוהכ"פ עצומו של יום מכפר, ואפילו אם לא השלים כל תשובתו ואומר רבי שמכפר לו כן גם בפורים אף שלא היו האישי הישראלי בשמחה כפי שצריך להיות וממילא כל עבודתו שבפורים לא היתה בשלימות מ"מ הישועה והשמחה שהפורים פועל על ישראל גם עתה פועל ועושה.

אש קודש פורים שנת ת"ש

קבלתי מרבי הרב מוה"ר מענדלי ליליג זצ"ל שקבל מהגאון בעל שב יעקב שכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא מובטח לו שהוא בן עוה"ב.
דרושים ואגדות הת"ס

טוב להודות ליה

ימי הפורים

בגודל מעלת ההודאה להשי"ת

פורים יום הודאה ושמחה

ותתקבל תפילתו. ועד"ז י"ל עוד על מה שכתוב אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו, דיזוע הקושיא האם לא ידעו מקודם שהוא מזרע היהודים, וי"ל דהכי קאמר אם הוא מזרע היהודים כלומר שהם מודים להשי"ת אזי ודאי שנפול תפול לפניו.

המו"ל

לכתוב ההודאות בפנקס

בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך, וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי" וכו', יש ללמוד ק"ו מה אחרשורוש הרשע כתב טובת מרדכי הצדיק בספר הזכרונות, ומזה היה תוקף הנס, כ"ש שיש לנו לכתוב טובות ה' אשר עושה לנו, בספר זכרונות, ובודאי שע"ז נזכה לישועות וטובות גדולים עד בלי די.

המו"ל

ע"י הודאה נפתחים השערים

ידוע שכל השערים פתוחים בפורים, והסמיכוהו על מה שנאמר מרדכי זו פתחיה, והסיבה לכך י"ל עפ"י מש"כ בספה"ק על הפסוק פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה י"ה, זה השער לה' וגו', שע"י הודאה נפתחים השערים.

המו"ל

משנכנס אדר מרבין בשמחה

ובגמרא פירשו שכמו שמשנכנס אב ממעטים בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה הכל הערה שראוי להתפלל ולהודות לאל בכל עת ובכל זמן כפי הנאות למה שאירע באותו זמן.

מאירי תענית כט.

משנכנס אדר מרבין בשמחה, דלא כתוב מרבין שמחה, אלא מרבין בשמחה, כלומר שמרבין ישועות וברכות ע"י שמחה.

הרה"ק ר' שלום שכנא מפהרבישט בספרו משמיע שלום

קריאת המגילה להזכיר שבחי ה'

רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה ממיתה לחיים לא כל שכן אי הכי הלל נמי נימא ... רב נחמן אמר קרייתא זו הלילא.

גמרא מגילה יד.

דבר ידוע הוא שאין אומרי' הלל בפורים אבל טעם מניעתו נחלקו עליו בגמ' והוא שאחד מהם אמר שקריאתה זו היא הלולא ונראה לי לטעם זה שאם היה במקום שאין לו מגלה שקורא את ההלל שהרי לא נמנעה קריאתו אלא מפני שקריאת המגלה במקומו.

מאירי שם

הנביאים עם בית דין תקנו וצוו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והי' קרוב לשועינו, כדי לברכו ולהללו וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כ"י בכל קראנו אליו.

רמב"ם - סוף מנין המצוות

וזה מה שאומרים בשושנת יעקב תשועתם היית לנצח וכו' להודיע שכל קוץ לא יבשו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.

יהודי היינו שמודה

איש יהודי היה בשושן הבירה, גבר חסידא ומודה ומצלי קדם אלהא על עמיה הוה בשושן.

תרגום אסתר

וכן רואים בכל המגילה שכתוב הרבה פעמים תיבת היהודים, שזה הוא היסוד של פורים להודות להשי"ת, ולכן נקראים יהודים על שם ההודאה.

ועד"ז י"ל על הא דאיתא בגמ' (מגילה יב:) בן יאיר בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמע אל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, עכ"ל. שבתחילת הפסוק נאמר "איש יהודי" שמתחילה צריך שיודה להשי"ת וע"ז יכול להתפלל

עבדו את ה' בשמחה

ימי הפורים

בגודל חשיבות השמחה בהשי"ת ובמצותיו

שמחת המשתה בקבלת התורה

ועתה נבאר למה נקראים ימי פורים ימי משתה ושמחה ואסור בתענית כמו עצרת, כמו שאמרו בפסחים דף ס"ח ע"ב, מר בריה דרבנא הוה יתיב בתענית כלא שתא בר מעצרת ופורים כו'. נראה הטעם של דבר, דכמו עצרת שפרש"י דבעינן נמי לכם, שישמח בו במאכל ובמשתה להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה תורה בו עד כאן לשון רש"י, כן בפורים צריך שישמח בו באכילה ושתיה להראות שיום זה נוח לישראל שקבלוה בימי אחשורוש מאהבת הנס וכמו שביארנו מה שאמרו (מגילה ז ע"ב) חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי...

וזהו חייב אינש לבסומא בפוריא עד כו', מחויב להתענג בהארת פורים שיאמר שאיננו בעולם כלל שום רעה. שבין הדברים רעים, שהוא בכלל ארור המן. ובין הדברים הטובים, שהוא בכלל ברוך מרדכי. הוא הכל טוב ואין שום רע כלל בעולם. וזהו עד דלא ידע, כלומר שכל הדברים אף על פי שנראין רע אין הכוונה רק טוב ואין שום רע, כי הכל מהבורא ברוך הוא המלך הטוב. וזה דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שכולם המה טובות לישראל ולא יש שום דבר רע כמו בימי מרדכי ואסתר שמכל המחשבות רעות נתהפך הכל לטוב. ובחלקים אחרים נבאר כל זה באריכות והאל הטוב יתן לנו הטוב והמטיב אמן סלה.

קדושת לוי קדושה רביעית

סוד הסעודה הוא דביקות בה'

זה ענין מצות הסעודה שנצטוו עליה, לא הוללות וסכלות והשגעון. אלא סוד הסעודה היא סוד הדביקות גוף ונפש, שחטאו בשתים אלו ונתרצו בשתים אלו כשעשינו תשובה עליהם כדפרישית... גם הסעודה בסוד של סעודת לוי... והאריך בתוכחת השכרות, ואיך הוטרחו עצמן לפרש מאמר חייב אדם לבסומי כו'. עוד נרשום לקמן בסוף קונטרס שני על דרך הסוד חייב אינש לבסומי כו'. ואני הגדתי דרך הלצה. והנה בכאן שתי קושיות, א' המדה הרעה משכרות הגדול הזה שהתירו חז"ל לפום ריהטא. הב' נתקשה לתוספות (מגילה ז, ד"ה דלא) איך הוא באפשר שיהיה האדם כל

כך שיכור שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, על כן כתבו כל הנסחא. עוד יש לדקדק דקדוק הלשון שאמר, חייב לבסומי, כי השכרות גדול אינו נקרא בסומי, רק מבוסס נקרא מי שאינו שיכור כל כך. על כן אני אומר שאדרבא באמרם זה הזהירנו באזהרה שלא נשכר כל כך, רק חייב אינש לי שאר מבוסס, רק רשאי להיות שכור היינו כשלא ידע בין ארור המן, וזהו דבר בלתי אפשר כמו שהקשיתי, ממילא יהיה קיים הדבר שמחויב לי שאר מבוסס, כי התנאי בטל והחויב קיום, ודוק היטב. [והאריך מוסר מענין שעושיין בפורים בטול ברכת המזון ותפילה]. הרי תכלית שמחתנו בפורים הוא שלימות הגוף והנפש שזכרנו אליו. כמו שאמרו רז"ל על פסוק ליהודים היתה אורה זו תורה כו', וששים ושמחים אנו שזכינו מחמת פורים להתורה שהיא גם כן גוף ונפש, נגלה ונסתר כנודע.

השל"ה הק' - פורים

ע"י השמחה באה הישועה

והרכיבהו ברחוב העיר וקראו לפניו ככה יעשה לאיש כו'... אך הנה מרדכי ואסתר היו מחולקים בדעות שונות. כי מרדכי עלה בדעתו להצמיח ישועה לבנ"י ע"י סיגופים ותענית מחמת צער גלות השכינה ומהראוי שכאו"א ילבש שק ואפר. אך אסתר רוח אחרת היתה עמה כמ"ש עבדו את ד' בשמחה ובזה יתעורר הרחמים כי השכינה אינה שורה מתוך העצבות כמ"ש עוז וחדוה במקומו. ולזה כתיב ותלבש אסתר מלכות ותעמוד בחצר מלכו של עולם כי ע"י השמחה מגיע למעלה העליונה. שהשמחה במעונו בבתי גוואי. וזה היתה כוונתה מאז כששלחה הבגדים להביאו לידי שמחה. לכן בעת צמיחת הישועה הביאו לבוש מלכות והרכיבהו ברחוב העיר עפ"י פקודת המלך להביאו לשמחה אזי התחכמה אסתר יותר כדאי' במד"ר ששלחה אסתר והביאה ז' אלף נושאי כלי זמר והלכו לפניו בכל העיר וקראו ככה יעשה לאיש. וממילא כאשר בא לשמחה לנכון ה' בכוחו לעורר עוד רחמים וחסדים. וז"ש במד"ר (ויקרא רבה כח, ו) שמרדכי ה' קורא ק"ש. כי כן הוא עיקר זמן ליחד היחוד בק"ש בשלימות ע"י השמחה:

תפארת שלמה - על מועדים - רמזי פורים